

DJJ-001-014405 Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

May / June - 2015

Sanskrit : Paper-ECT-05

(Vedantashastra)

(१) श्रीभाष्यम् - सूत्रम् - १-१-२ तः १-१-४

(२) अणुभाष्यम् - सूत्रम् - १-१-४

Faculty Code : 001

Subject Code : 014405

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- १ नाथमुनि, यामुनाचार्य अने रामानुजस्वामीનો परिचय आपो. १४
- 1 Give introduction of Nathmuni, Yamunacharya and Ramanujswami. 14

अथवा/OR

- १ विशिष्टाद्वैत ओटवे शुं, सविस्तर समजावो.
- 1 What is Vishishtadwait, Explain in detail.

अथवा/OR

- १ वल्लभाचार्यनो संक्षिप्त परिचय आपी, 'शुद्धाद्वैत' समजावो.
- 1 Explain 'Shuddhadwait' after giving brief introduction of Vallabhacharya.

- २ (अ) नीचेनाभांथी कोईपण ओक पर विवेचनात्मक नोंध लपो : १०
- 2 (A) Write critical note on any one of the following : 10
- (१) जन्माद्यधिकरणम् । (श्रीभाष्यस्थम्)
- (२) समन्वयाधिकरणम् । (श्रीभाष्यस्थम्)

- २ (ब) नीचेनाभांथी कोईपण ओक पर विवेचनात्मक नोंध लपो : १०
- 2 (B) Write critical note on any one of the following : 10
- (१) वल्लभाचार्यस्य कृतयः ।
- (२) 'अणुभाष्यम्' इति सञ्ज्ञा ।

३ नीयेनामांथी कोर्षपण त्रण गधभंडोनो अनुवाह करो :

१८

३ Translate any **three** paragraph from the following :

18

(१) अत्र कश्चिदाह – वेदान्तवाक्यान्यपि कार्यपरतयैव ब्रह्मणि प्रमाणभावमनुभवन्ति । कथम्, निष्प्रपञ्चमद्वितीयं ज्ञानैकरसं ब्रह्मानाद्यविद्यया सप्रपञ्चतया प्रतीयमानं निष्प्रपञ्चं कुर्यादिति—ब्रह्मणः प्रपञ्चविलयद्वारेण विधिविषयत्वमिति । कोऽसौ द्रष्टृदृश्यरूपप्रपञ्चविलयद्वारेण साध्यज्ञानैकरसब्रह्मविषयो विधिः, 'न दृष्टेर्द्रष्टारं पश्येः, न मतेर्मन्तारं मन्वीथाः' (बृ. ३/४/२) इत्यादिः ।

(श्रीभाष्यम्)

(२) प्रपञ्चनिवृत्तिरूपविषयानुष्ठानेनैव ब्रह्मस्वरूपव्यतिरिक्तस्य कृत्स्नस्य निवृत्तत्वात् न नियोग निष्पाद्यं मोक्षाख्यं फलम् । किञ्च – प्रपञ्चनिवृत्तेर्नियोगकरणस्ये— तिकर्तव्यताभावात्, अनुप्रकृतस्य च करणत्वायोगान्न करणत्वमकथमितिकर्तव्यताभाव इति चेत्, इत्थम् – अस्येति कर्तव्यता भावरूपा, अभावरूपा वा । भावरूपा च करणशरीरनिष्पत्तितदनुग्रहकार्यभेदभिन्ना, उभयविद्या च न सम्भवति ।

(श्रीभाष्यम्)

(३) 'नेह नानास्ति किञ्चन' (बृ. ४/४/१९) इत्येवआदिभिर्ब्रह्मस्वरूपमेकमेव सत्यं तद्व्यतिरिक्तं सर्वं मिथ्येत्यवगम्यते । प्रत्यक्षादिभिः, भेदावलम्बिना च कर्मशास्त्रेण भेदः प्रतीयते । भेदाभेदयोः परस्परविरोधे सत्यनाद्यविद्यामूलत्वेनापि भेदप्रतीत्युपपत्तेः अभेद एव परमार्थ इति निश्चीयते । तत्र ब्रह्मध्याननियोगेन तत्साक्षात्कारफलेन निरस्तसमस्ताविद्या कृतविधि भेदाद्वितीय ज्ञानैकरसब्रह्मभावरूपो मोक्षः प्राप्यते ।

(श्रीभाष्यम्)

(४) किमतो यद्येवम् ? एवमेतत् स्यात् । सर्वव्यवहार प्रमाणातीतोऽपि ईक्षाञ्चक्रे लोकसृष्टि द्वारा व्यवहार्यो भविष्यामीति । अतो यथा यथा कृतवान् तथा तथा स्वयमेवोक्तवान् । पूर्वरूपं फलरूपं च सृष्टस्वांश पुरुषार्थत्वाय । ततश्च प्रमाणबलेनाविषयः । स्वेच्छया विषयश्चेत्युक्तम् । ननु सर्वप्रमाण विषयत्वे दूषिते केवलवेदविषयत्वं कथं सिद्धान्त क्रियते ? उच्यते । चक्षुरादीनां प्रामाण्यमन्यमुखनिरीक्षकत्वेन ।

(अणुभाष्यम्)

(५) सङ्केतग्रहस्तु वैदिक एव वेदविद्भिः कृतः । आकृतिमात्रार्थ लोकापेक्षा । अनधिगतार्थगन्तु च प्रमाणम् । लोकानधिगत इत्यर्थः । यज्ञब्रह्मणोरलौकिकत्वं सिद्धमेव । लौकिको व्यवहारः सन्निपातरूपत्वात् पुरुषार्थ असाधक एव । तर्हि शब्दमात्रस्य कथं ग्रहणम् ? वेदव्याख्यातृवाग्विषयत्वादिति ब्रूमः । एतेन मनसैवानुद्गृह्यम् – इत्यपि समर्थितम् । तस्मात् सृष्ट्यादिप्रतिपादका अपि वेदान्ताः साक्षात् ब्रह्मप्रतिपादका इति सिद्धम् ।

(अणुभाष्यम्)

- ૪ નીચેના પ્રશ્નોનાં એક કે બે લીટીમાં જવાબ આપો : ૮
- 4 Answer the following questions in **one** or **two** lines : 8
- (૧) રામાનુજાચાર્યના મત મુજબ ઈશ્વરના કેટલા પ્રકારો છે ? કયા કયા ?
- (૨) રામાનુજાચાર્યના મતે શાસ્ત્ર કોનું કારણ છે ?
- (૩) 'ચતુર્વ્યૂહ'માં કયાં ચાર સ્વરૂપો હોય છે ?
- (૪) સૂત્ર ૧/૧/૩ના શ્રીભાષ્યમાં પ્રત્યક્ષના કેટલા પ્રકારો દર્શાવ્યા છે ? કયા કયા ?
- (૫) બ્રહ્મ કયા પ્રમાણનો વિષય છે ?
- (૬) વલ્લભાચાર્યનાં મતે ઈક્ષતેર્નાશબ્દમ્ એટલે શું ?
- (૭) અવિકૃતપરિણામવાદ એટલે શું ?
- (૮) શુદ્ધદ્વૈતમાં જગત અને સંસારને એક ગણવામાં આવ્યા છે કે ભિન્ન ?
- ૫ નીચે આપેલા બહુવિકલ્પી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ દશના જવાબ આપો : ૧૦
- 5 Attempt any ten following M.C.Q.s : 10
- (૧) જન્માદિમાં કયો સમાસ છે ?
- (A) બહુવ્રીહિ (B) દન્દ
- (C) અવ્યયીભાવ (D) દ્વિગુ
- (૨) વારુણિ એટલે કોણ ?
- (A) શ્વેતકેતુ (B) નચિકેતા
- (C) સત્યકામ (D) ભૃગુ
- (૩) વિશેષણરૂપે બ્રહ્મનાં લક્ષણ કોણ બનતાં નથી ?
- (A) પંચ મહાભૂત (B) સમુદ્ર
- (C) જન્માદિ (D) પૃથ્વી
- (૪) જે એક આકારે જાણેલું હોય તેને બીજે કોઈ આકારે જણાવવામાં આવે તેને શું કહેવાય ?
- (A) પ્રત્યક્ષ (B) ઉપલક્ષણ
- (C) અનુલક્ષણ (D) લક્ષણ
- (૫) 'બ્રહ્મ' શબ્દ કયા ધાતુ પરથી બન્યો છે ?
- (A) બ્રૂ (B) ભર
- (C) વૃહ્ (D) બુઘ્

(૬) શ્રીભાષ્ય અનુસાર ઈન્દ્રિય જન્ય પ્રત્યક્ષ કેટલા પ્રકારનું છે ?

- (A) ૦૧ (B) ૦૨
(C) ૦૩ (D) ૦૪

(૭) રામાનુજદર્શનમાં જીવના કેટલા પ્રકાર છે ?

- (A) ૦૧ (B) ૦૨
(C) ૦૩ (D) ૦૪

(૮) બુભુક્ષુ અને મુમુક્ષુ : આ બે પ્રકાર, કયા પ્રકારના જીવના છે ?

- (A) બદ્ધ (B) મુક્ત
(C) શાસ્ત્ર-અવશ્ય (D) શાસ્ત્રવશ્ય

(૯) વલ્લભાચાર્યના પિતાનું નામ શું હતું ?

- (A) લક્ષ્મણ ભટ્ટ (B) પેરુભટ્ટ
(C) વિઠ્ઠલનાથ (D) હરિરાયજી

(૧૦) વલ્લભાચાર્ય કેવા બ્રાહ્મણ હતા ?

- (A) તૈલંગ (B) શ્રીમાળી
(C) સરયૂપારીણ (D) કાન્યકુબ્જ

(૧૧) વલ્લભાચાર્યના મતે જગત કેવું છે ?

- (A) સંસારરૂપ (B) જીવરૂપ
(C) સત્ય (D) મિથ્યા

(૧૨) શુદ્ધદ્વૈતમાં બ્રહ્મનાં કેટલા સ્વરૂપો સ્વીકારવામાં આવ્યાં છે ?

- (A) ૦૧ (B) ૦૨
(C) ૦૩ (D) ૦૪